

ISSN 2078-5860

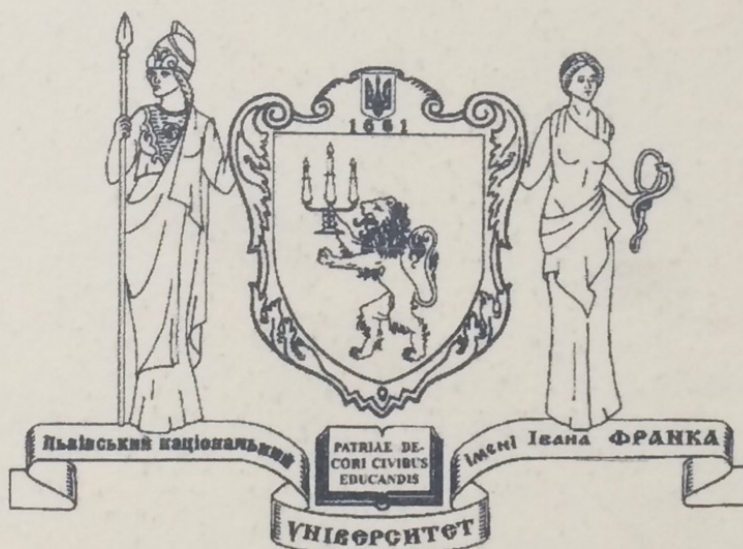
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Науковий збірник

ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Випуск 23

Частина 2

ЛЬВІВ 2011

**FORMATION OF
MARKET
ECONOMY IN
UKRAINE**

**ФОРМУВАННЯ
РИНКОВОЇ
ЕКОНОМІКИ В
УКРАЇНІ**

ISSUE 23

ВИПУСК 23

PART 2

ЧАСТИНА 2

Scientific journal

Збірник наукових праць

Published since 1995

Видається з 1995 року

**Ivan Franko
National University of Lviv**

**Львівський національний
університет імені Івана Франка**

2011

Друкується за ухвалою Вченої Ради
Львівського національного університету
Імені Івана Франка

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації.
Серія КВ №14600-3571Р від 29.10.2008 р.

Науковий збірник містить статті вітчизняних та зарубіжних вчених, що присвячені дослідженню актуальних фінансових проблем розвитку економіки України.

Scientific collection contains the articles of domestic and foreign scientists, that are devoted to the researches of actual financial problems of development of economy of Ukraine.

Редакційна колегія:

проф., д-р екон. наук *С.М.Панчишин* (відп. ред.), доц., канд.екон.наук *В.Б.Буняк* (відп.секр.), проф., д-р екон. наук *О.З.Ватаманюк*, проф., д-р екон. наук *В.М.Вовк*, проф., д-р екон. наук *І.М.Грабинський*, проф., д-р екон. наук *Л.С.Гринів*, проф., д-р екон. наук *О.М.Ковалюк*, проф., д-р екон. наук *М.І.Крупка*, проф., д-р екон. наук *Б.В.Кульчицький*, проф., д-р екон. наук *Є.Й.Майовець*, проф., канд. екон. наук *С.О.Матковський*, проф., д-р екон. наук *І.Р.Михасюк*, проф., д-р соціол. наук *Ю.Ф.Пачковський*, проф., д-р екон. наук *В.І.Приймак*, проф., д-р екон. наук *С.К.Реверчук*, проф., д-р екон. наук *О.В.Стефанишин*, проф., д-р екон. наук *А.Г.Хоронжий*, проф., д-р фіз.-мат. наук *В.Є.Юринець*, проф., канд. екон. наук *В.В.Яцура*, проф., канд. екон. наук *П.І.Островерх*, проф., канд. екон. наук *Я.С.Піцур*, доц., канд. екон. наук *А.М.Гришук*.

Відповідальний за випуск: *М. І. Крупка*

Адреса редакційної колегії:
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
пр. Свободи, 18
79008, м. Львів-8,

Editorial office address:
Ivan Franko National
University of Lviv,
18, Svobodyav.
79008, Lviv, Ukraine

Тел.: (032) 239-44-90

Тел.: (032) 239-44-90

Текст подано в авторській редакції

Адреса редакції, видавця і виготовлювача:
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, 79000, Львів, Україна

Формат 70x100/16.
Ум. друк. арк. 29,5
Тираж 100 прим. Зам. 245.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції. Серія ДК №3059 від 13.12.2007 р.

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2011

УДК 336.531.2

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Л. Костирко¹, О. Колодізєв²

¹Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

²Харківський національний економічний університет

Досліджено сутність та роль фінансового потенціалу країни в умовах трансформаційних змін у вітчизняній економіці. Розглянуто окремі аспекти зарубіжного досвіду оптимізації використання фінансового потенціалу для забезпечення інвестиційної діяльності.

Ключові слова: фінансовий потенціал країни, інвестиційна політика, інвестиційне середовище.

Необхідною умовою сталого економічного розвитку України є активізація інвестиційної діяльності. Проблемність залучення іноземних інвестицій та недостатня зацікавленість в інвестуванні вітчизняної економіки з боку зарубіжних інвесторів доповнюється внутрішньою обмеженістю фінансових можливостей. Зважаючи на відсутність передумов для автономного забезпечення фінансування інвестиційної діяльності слід напрацьовувати дієві механізми використання іноземних ресурсів у контексті подальшої інтеграції вітчизняної економіки у світову. З-поміж першочергових завдань на сьогодні також є напрацювання науково-практичних рекомендацій щодо оптимізації структури джерел фінансування інвестиційної діяльності в Україні, гарантування її позитивної динаміки та результативності для відновлення ділової активності.

У період продовження трансформаційних змін у вітчизняній економіці та подолання наслідків світової фінансової кризи загострюється потреба у загальному зростанні фінансових можливостей національного господарства. Сформований та ефективно використаний фінансовий потенціал є основою стимулювання розвитку галузей економіки, в тому числі забезпечення інвестиційної складової такого розвитку.

У цьому контексті актуальності набувають практичні аспекти зарубіжного досвіду оптимізації формування і використання фінансового потенціалу із залученням диверсифікованих фінансових ресурсів інвестиційного спрямування.

Проблёмам вивчення перспективних напрямів імплементації зарубіжного досвіду стимулювання використання фінансових ресурсів у інвестиційних цілях присвячені наукові праці Бутник О. О., Даниленко А. А., Захаріна С. В., Макаренко Є. В., Марцина В. С. та інших. Однак динамічні зміни в економічному житті зумовлюють необхідність у подальшому дослідженні заходів, які покликані активізувати використання фінансового потенціалу країни в цілому для забезпечення інвестиційної діяльності.

Сучасний етап розвитку національного господарства характеризується незмінною потребою у фінансових ресурсах, що є необхідними для забезпечення роботи вітчизняних підприємницьких структур, фінансової стійкості і підвищення якісних показників діяльності банківських і небанківських фінансово-кредитних установ та, загалом, структурної перебудови економіки України. Також загострення конкуренції на світових фінансових ринках робить надважливим завдання нагромадження належного обсягу фінансових ресурсів інвестиційного спрямування з використанням як внутрішніх, так і зовнішніх джерел, з метою формування належного потенціалу забезпечення інвестиційної діяльності в країні. У зв'язку з цим стратегічним завданням фінансової

політики має бути напрацювання дієвих інструментів стимулювання нагромадження і ефективного використання фінансового потенціалу інвестування.

Відзначимо, що аналізуючи фінансовий потенціал на макрорівні під ним традиційну розуміність усю сукупність фінансових ресурсів країни, що використовується у тих чи інших цілях та повинні в кінцевому підсумку забезпечувати економічне зростання та динамічний розвиток у тривалій перспективі.

Необхідно зауважити, що сьогодні заходи щодо формування і належного використання фінансового потенціалу країни не мають системного характеру і визначаються ситуативно та, головним чином, без чітких акцентів на інвестиційній спрямованості. Немає належної уваги науковців та практиків до зарубіжного досвіду та перспектив його імплементації у вітчизняну практику. Враховуючи це, спробуємо розглянути окремі аспекти такого досвіду, що, на наш погляд, є цікавими з наукової і практичної точки зору та потенційно можуть бути реалізовані в Україні.

Так, у Німеччині традиційно робляться акценти базування політики сприяння інвестуванню на забезпеченні розвитку людських ресурсів, перш за все, через наукову та інноваційну сферу [4]. Так, для прикладу, у регіоні Верхнього Рейну була створена конфедерація університетів EUCOR, яка стала однією з перших транскордонних університетських конфедерацій у Європі, об'єднуючи понад 100000 студентів та 10000 викладачів і дослідників. Що головне, EUCOR брала активну участь у налагодженні зв'язків між університетами та промисловістю, вивчала проблеми використання тих чи інших заходів в цілях нагромадження фінансового потенціалу, виробляла відповідні рекомендації щодо використання останнього в інвестиційних цілях.

Також у Німеччині достатньо ефективно застосовується система інвестиційних пільг, зокрема у випадку вкладення коштів у перспективні технологічно потужні напрями і сфери, що, безумовно, актуально для України в умовах слабкості вітчизняних дослідних інституцій, практичної відсутності тісних зв'язків і співпраці між ними та реальним сектором економіки.

Досвід Австрії і Швейцарії є показовим у сфері створення спеціалізованих інституцій щодо стимулювання інвестиційної діяльності та використання фінансового потенціалу країни саме у таких цілях. На зазначених принципах була утворена Швейцарська організація сприяння інвестиціям та Австрійська бізнес-агенція [3, с. 64-65]. Ці інституції діяли під контролем відповідних профільних міністерств і відомств, тим не менше, були наділені чітким переліком повноважень та зрозумілою компетенцією, а пріоритетними їх завданнями були активна участь у напрацюванні заходів щодо покращення умов інвестиційної діяльності, внесення пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правової бази, розробка і реалізація рекламних заходів у сфері залучення фінансових ресурсів. Результативність роботи установ гарантувалась високою якістю співпраці із відповідними міністерствами у контексті власних повноважень, а також базувалась на відповідній політичній і правовій культурі. Власне, відсутність останньої в Україні не дозволяє успішній діяльності схожих інституцій.

У Туреччині існує спеціальна програма реформ, спрямована на поліпшення інвестиційного клімату. Також утворено координаційний комітет з питань покращення останнього в складі представників державної влади і бізнесу, який працює в розрізі окремих підкомітетів. Завдання останніх чітко визначені та обмежуються компетенцією щодо таких аспектів, як: проблеми нормативно-правового характеру, започаткування бізнесу, зайнятість, інвестиції у певні галузі, фінансово-податкове стимулювання, заходи щодо сприяння інвестиціям [2]. У країні також ефективно використовується зонна політика в цілях сприяння залученню іноземних інвестицій. Все це в комплексі дозволяє раціонально реалізовувати інвестиційну політику в Туреччині.

Розглядаючи Ірландію, слід відзначити, що органи управління і державної влади, які підтримують ірландську модель економічного розвитку, характеризуються високим рівнем координації та інтеграції. Те саме простежується у стосунках з потенційними інвесторами постачальниками фінансового капіталу, а, відтак, свідчить про успішне усунення негативних чинників, зокрема, політичного характеру в середині країни.

Особливу роль у інвестиційній сфері відіграє діяльність Ірландської агенції розвитку. Значимість останньої в економічному житті полягає у перманентному моніторингу ситуації в країні і світі, визначенні пріоритетів економічного розвитку та напрямів стимулювання

використання наявних фінансових ресурсів, в тому числі для інвестування. Базовим вектором діяльності Ірландської агенції розвитку є надання послуг зі сприяння інвесторам на основі інтегрованого підходу щодо розвитку іноземних філій, який передбачає чіткі кроки сприяння інвесторам.

Цікавим з точки зору можливості імплементації в Україні є досвід Шотландії, як адміністративного регіону у складі Великої Британії, який водночас володіє значною автономною владою і повноваженнями, має одну з найуспішніших мереж сприяння інвестиціям у Європі. Власне це стало запорукою успіху Шотландії, оскільки дозволило налагодити тісні стосунки між шотландськими фірмами та стратегічними інвесторами, спрямовані на посилення інноваційного потенціалу та можливостей шотландської економіки. Саме у Шотландії було організовано спеціальну мережу супроводу інвесторів "Скотіш Ентерпрайз", покликану сприяти інвесторам у різних напрямках, що довела власну ефективність. Наведений приклад підтверджує потребу працювати над інституалізацією підтримки інвестування в Україні з урахуванням відповідного потенціалу фінансового його забезпечення.

Проаналізуємо окремі аспекти позитивного досвіду географічно більш віддалених від України держав.

Зокрема, заслуговують уваги напрацювання Австралії у сфері стимулювання ефективного використання регіонального потенціалу, що був реалізований на прикладі окремих адміністративних одиниць країни. Специфіка Австралії полягає у достатньо помітній диференціації рівнів розвитку територій у економічному плані. Зважаючи на це, штати у пошуках власних конкурентних переваг і намаганнях їх якнайповнішого використання стикаються із конкуренцією, як внутрішньою, так і зовнішньою. Зважаючи на це, у країні практикується залучення науковців та інших фахівців, що дає змогу активніше використовувати фінансові ресурси у інвестиційних цілях. Це відбувається за рахунок чіткого визначення конкурентних переваг кожного штату, пріоритетів інвестування у конкретні галузі економіки.

Китай спромігся забезпечити позитивну динаміку інвестування та економічного розвитку загалом за рахунок політико-правових та соціокультурних чинників фінансового потенціалу. Зокрема, КНР вдалося досягти політичної стабільності, мінімізувати корупцію, врегулювати на законодавчому рівні фактично усі проблемні питання щодо залучення і здійснення інвестицій, сформувати належний рівень економічної культури. Це дало поштовх активнішій інтеграції Китаю у міжнародний інвестиційний ринок і дозволило брати участь у перерозподілі світових інвестиційних потоків. Китай став одним із найбільших реципієнтів іноземного інвестиційного капіталу також за рахунок ефективної структурної політики, акцентом на стимулюванні конкурентоспроможних та інвестиційно-привабливих галузей і виробництв [1, с. 106]. Проводячи аналогії з Україною, відзначаємо, що саме політичні фактори є чи не головною перешкодою належного використання фінансового потенціалу для забезпечення інвестиційної діяльності.

Розглянемо досвід Республіки Корея щодо підвищення ефективності використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності. У 1998 р. в цілях формування сприятливого інвестиційного середовища та подолання несприятливих чинників, в країні було запроваджено Офіс інвестиційного омбудсмена. Омбудсмен призначається президентом країни і є членом Комітету зовнішнього інвестування. Завданням його є реагування на звернення інвесторів стосовно порушення їхніх прав у процесі організації і здійснення інвестиційної діяльності. Зокрема, омбудсмен розглядає скарги щодо проблем оподаткування, різних фінансових процедур, реалізації інвестиційних проектів, бюрократичних перешкод тощо, що важливо для бізнесу, адже дозволяє уникати зайвих зволікань.

Актуальним є досвід сприяння інвестуванню Сінгапуру, як держави, що за невеликий проміжок часу змогла добитися значних успіхів у цій сфері [1]. Так, управління економічного розвитку Сінгапура на початку 1990-х рр. представило програму, пов'язану зі стратегією прямих іноземних інвестицій, та програму розвитку місцевої промисловості для підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку товаровиробників, що мала бути реалізована у три етапи. Кінцевою метою програми було використання передових напрацювань і здобутків іноземних компаній у вітчизняному господарстві і, таким чином, підвищення ефективності їх діяльності. Як наслідок, було зацентровано увагу на фінансовому забезпеченні інвестування у базові, потужні у

експортному та інноваційному плані галузі і регіони. Проводячи паралелі, відзначимо, що в умовах вітчизняної практики простежується брак усвідомлення необхідності в негайному окресленні пріоритетів інвестиційного та загальноекономічного розвитку України.

Таким чином, оптимізація використання фінансового потенціалу країни для забезпечення інвестиційної діяльності в умовах вітчизняної економіки та продовження трансформаційних змін у ній матиме значно успішніші перспективи у випадку врахування успішно апробованого зарубіжного досвіду, зокрема, наведених вище здобутків розглянутих держав.

1. Даниленко А. А. Світові тенденції та особливості розвитку прямих іноземних інвестицій / А. А. Даниленко // Фінанси України. – 2009. – № 4. – С. 99–108.
2. Інвестиції у Туреччині [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.investinginturkey.gov.tr>.
3. Іноземні інвестиції в Україні. – К. : ІНТЕІ, 2004. – 248 с.
4. Макаренко Є. В. Особливості інноваційного розвитку європейських країн / Є. В. Макаренко // Проблеми науки. – 2008. – № 7. – С. 39–42.

OPTIMIZATION OF THE USE OF FINANCIAL POTENTIAL FOR PROVIDING OF INVESTMENT ACTIVITY IN UKRAINE: SEPARATE ASPECTS OF FOREIGN EXPERIENCE

L. Kostyrko¹, O. Kolodizyev²

¹Volodymyr Dal □ East-Ukrainian National University

²National Economic University of Kharkiv

Essence and role of financial potential of country in the conditions of transformation changes in a home economy are investigated. The separate aspects of foreign experience of optimization of the use of financial potential for providing of investment activity are considered.

Key words: financial potential of country, investment policy, investment environment.

ОПТИМИЗАЦИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ФИНАНСОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ: ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА

Л. Костырко¹, О. Колодизев²

¹Восточнoукраинский национальный университет имени Владимира Дала

²Харьковский национальный экономический университет

Исследована сущность и роль финансового потенциала страны в условиях трансформационных изменений в отечественной экономике. Рассмотрены отдельные аспекты зарубежного опыта оптимизации использования финансового потенциала для обеспечения инвестиционной деятельности.

Ключевые слова: финансовый потенциал страны, инвестиционная политика, инвестиционная среда.

Зміст

Л. Костирко, О. Колодізев ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ.....	3
В. Кричківський ІНФОРМАТИЗАЦІЯ МИТНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА СУЧАСНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	7
І. Крупка, Л. Сіверська СТРАТЕГІЯ РЕФОРМУВАННЯ НАГЛЯДУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	12
М. Крупка, І. Барабаш АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	19
М. Крупка, О. Волкова ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ.....	25
М. Крупка, В. Дорош, І. Мудра ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ.....	34
Л. Кузнецова ПРОБЛЕМИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ.....	42
В. Кулешір НАПОВНЕННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ КРИЗИ.....	48
М. Кульчицький, Н. Демчишак ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ, ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ.....	55
М. Кульчицький, Н. Жмурко АНАЛІЗ ЕТАПІВ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ВАЛЮТНО-КУРСОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....	62
М. Кульчицький, О. Заброцька МЕХАНІЗМ РЕФОРМУВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ.....	74
Н. Кунтий ОЦІНКА ВПЛИВУ АСИМЕТРИЧНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ НА АКЦІОНЕРНІ ВІДНОСИНИ.....	80
Л. Лисяк МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ.....	86
І. Лютий, В. Кравець ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ІНСТИТУЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	92
Є. Майовець, Г. Кравець УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АПК.....	99
М. Малерик СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ БОРГОВОГО ПОРТФЕЛЯ ВНУТРІШНІХ ЗАПОЗИЧЕНЬ УКРАЇНИ.....	103
С. Малофеев, Т. Бурделова СЕКЬЮРИТИЗАЦІЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНИХ КРЕДИТОВ.....	110
М. Матвіїв МАРКЕТИНГ І ФАНДРЕЙЗИНГ НЕПРИБУТКОВИХ УСТАНОВ.....	115
М. Могильницька, О. Скаско ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ БАЗЕЛЯ ІІІ.....	123